

Hai cô con gái Malia và Sasha của Tổng Thống Barack và a nuôi một con chó con. Chuyän nuôi chó cũng tháng thôi, nhäng hai cô bé này lại đem tên “Bo” để đặt tên cho chó, vì khi gọi đến Bo là người ta nghĩ đến “Bo Diddley,” tên một ca sĩ nhạc Blue da đen, và a chät năm ngoái, mà Diddley lại là tên ông ngoại của hai cô. Ông ngoại này cũng có một đứa cháu lấy tên Bo để đặt cho tên một con mèo rồi. Mẹ khi gọi tên con chó, con mèo thân yêu, là phải nghĩ ngay đến ông ngoại, thät là nhäng đứa cháu hiểu chuyện trên đời này.

Con chó, con mèo đến với người Mẹ là nhäng con vật gần gũi thân yêu nên người ta lấy tên nhäng người thân yêu để đặt cho chúng, mẹ khi gọi chó mèo lại nhäng đến người. Trái lại đến với người Viät chúng ta, thì chó mèo, nhät là chó, lại là nhäng con vật hèn hạ, đáng khinh bỉ, nếu không ông cha ta đã không có nhäng thành ngữ “ngu nhä chó”, “chó nhäy bàn đäc”, “cäu trä” hay “cäu häp”. Người Viät lại không ngại vì c con chó lại thích ăn phân người, và nông thôn, người ta lấy chó để thay người làm việc sinh cho trẻ em, nên lại có thành ngữ rất khinh bỉ c “chó mà chê c...”

Cũng vì vì c liên hệ này mà ca dao thơ đời cũng có câu:

“Em nhä cäc c... trôi sông,

Anh nhä con chó để ng trông trên bờ!”

Vì khinh bỉ con chó, nên trong thời gian “chäng Mäcäu näc,” nhät là trong thời gian không quân Hoa Kỳ oanh tạc ngày đêm, miền Bắc mới thi nhau đặt tên chó là Ních (Nixon) hay Ron (Johnson). Thänh thoäng muän trä thù Mä, chä vì c đem một con ra để päu, thui lại a räm là có ngay một chäu räa män ngät ngay. Thät chó để c xem nhä món ăn “dân tộc” tại Đäi Hàn, Viät Nam, Phi Luật Tân và Lào. Không ngon sao thät chó lại để c đưa vào văn chương bình dân “säng äng gian ăn miếng däi chó, chät vä Âm Phä chäng có mà ăn...”

Đến với người Tây Phương, không ngại tránh để c cái nhìn thiäu thiän cảm của họ đến với nhäng dân tộc ăn thät chó, một vì c để c xem là “mäi rä”. Do đó, nên nhà cầm quyền Bắc Kinh, trong thời gian Thä Vän Häi diän ra, đã phải chä thä cho các nhà hàng mà các khách ngoại quốc có thể vào ăn, phải ngäng ngay bán các loại thäc ăn chä biän tä thät chó, hay häi năm 1988, chính

phá Nam Hàn cũng đã phái ra lánh cám bán thát chó trong thái gian táchác Thá Ván Hái Seoul. Náu tán tráng, tháng yáu, ngái ta đã không đem làm thát nháng con vát đó ra mà làm thát.

Hái năm 1966, tôi có đáp đác sang Má tham đá mát khóa hác chuyên môn á cái tiáu bang xa xôi là Indiana. Ông mác sá báo trá cho tôi, có hai đáa con đang hác tiáu hác, nói vái bán bè là có mát ông sĩ quan Viát Nam đang là khách cáa gia đình. Hái áy, có nhiáu ngái Má đáa pháng sang tham chián á Viát Nam, nên chúng tá mò muán biát vá Viát Nam? Ông mác sá nhá tôi đán tráng nói chuyán và chái vái lá trá bán cáa con ông mát buái. Sau khi chiáu mát loát slides mán cáa mát ông cá ván Má mái hái háng, nói qua quát mát vài chuyán vì sao Viát Nam chia đôi và có ngái Má tham chián á Viát Nam báng mát loái Anh ngá ăn đáng, và sau khi đác cô giáo cho phép, bán nhá tranh nhau đáa tay đát câu hái. Tôi còn nhá rõ mát bé gái mát tàn nhang có đát câu hái khá bát ngá vái tôi, là có phái ngái Viát Nam ăn thát chó không? Tôi đành láu mà giái thích ráng á Viát Nam chó không đác xem là con vát gán gái thân yáu nhá á Má, và chá á nháng vùng xa xôi, nháng năm đói kém, mát mùa ngái ta mái ăn thát chó. Không biát trong đám trá này có đáa nào tá mò muán gáp tôi chá vì muán biát cái ngái đán tá xá ăn thát chó có khác gì vái chúng hay không? Nháng ngái lính Má trác năm 1975 có mát á Viát Nam ít tháy hàng thát chó bày hàng nhan nhán nhá báy giá, nên lúc áy nói láu may còn tin đác.

Ngái Viát chúng ta, trong hay sau thái ká Pháp thuác, nhiáu ngái ánh háng văn minh Tây Pháng, lúc cao háng cũng có thá gái ngái yáu là “con chó nhá cáa anh”. Nhà thá Nguyễn Sa, mát ngái đã du hác Pháp, đã đá lái cho đái nháng câu thá tuyát đáp, không nháng ví ngái yáu cáa mình là chó, là mèo mà còn là con cá án náa:

“Hôm nay Nga buán nhá mát con chó đói

Nhá con mèo ngái ngá trên tay anh

Đôi mát cá án nhá sáp sáa xe mình

Đá anh gián sao chá là nác bián...”

Nháng thác tá cho đán ngày hôm nay, ngá i Viát chúng ta cũng cháa dám láy tên ngá i yêu, chá cháa đáng nói tên láy tên ông nái, ông ngoái, đá đát cho chó, dù là chó con, chó kiáng.

Gán đây theo đà tián bá văn minh, đá tá ra con ngá i mình cũng nhá “tây”, nhiáu gia đình đã bát đáu nuôi chó, tôn tráng chó, xem chó là con vát gán gũi, nhát là trong xã hái mái thoát ra cháa bao lâu chuyán nghèo đói trong xã hái Cáng Sán, đái đái mát cách nhanh chóng. Chúng ta không ngác nhiên khi biát hián nay á Hà Nái đã có bánh vián chó, khách sán chó và đám ma chó tán phí hàng chác cây vàng, trong khi đái sáng ngá i dân khán khá, trá em bái đáng rác nhá nháng con chó ám vô chá. Đá thay đái mát náp sáng, mát thói quen nhá xem tráng con vát thân yêu sáng cánh chúng ta trong gia đình thì phái chá vài trăm năm náa, đá có sá thay đái đáng đáu, chá không thá có mát đám ma chó ránh rang, khoe văn minh, khoe cáa, trong khi ngoài phá chá thì chó thui treo đáy các quáy thát chó.

Theo tôi trong xã hái Má, chó ván cháa đá cá xem tráng đâu, vì náu xem tráng chó, ngá i Má đã không máng nhau là “son of bitch” không khác gì ngá i Viát ta có câu chái “đá chó đá”. Nhá váy, con chó máng ái ta cháng coi ra gì nên con chó con mái bá khinh bá, trong khi con cáp cha đá cá xem tráng thì con cáp con đá cá xáng táng “há phá sinh há tá”. Đán nhá con rán con, dù “liu diu” thì cũng đá cá xem là giáng nhà, là dòng dõi “cháng phái liu diu cũng giáng nhà!” nhá trong mát câu thá cáa ông Lê Quý Đôn.

Có ngá i nuôi chó, đá gia tài cho chó nhá bà Leona Hemsley á New York, năm ngoái đã đá lái cho con chó cáng giáng Đáa Trung Hái cáa bà món tián 12 triáu đáng, bà cũng chì chỉát cho ráng bà có hai đáa cháu, nháng chúng không đáng nhán cáa bà mát xu teng. Nháng nháng con ngá i sáng vái loài ngá i không đá cá, không tìm tháy trên cõi đái này mát ai đá yêu tháng, mà phái đát tình tháng cáa mình nái mát con chó, thì cũng nên xem lái đây có phái là mát loái ngá i bình tháng không? Dù tháng yêu loài vát đán bao nhiêu, chúng ta cũng không thá đem con vát so sánh vái con ngá i, mát đáng loái đang sáng chung quanh ta, dù có hung hiám, gây cho ta bao nhiêu phián muán đi náa. Không có ngá i ta sáng vái ai? Đôi con chó tháy cũng đá tháng, vài con ngá i có lúc trông rát đá ghét, nháng tôi thích sáng vái ngá i hán là chái vái chó. “Chái vái chó, chó liám mát”!

Con chó nhá ta nuôi trong nhà có thá gái nó theo tên nháng món ăn mình thích, cá tính cáa con vát, ká cá chá đáu tên mát cuán sách, con đáng cũ nái mình lán lên... theo kiáu cáa ngá i Má, nháng chá có đem tên ông bà, cha má, chú bác ra mà réo “gái ngá i yêu dúi”. Đái vái ngá i Viát chúng tôi, chuyán áy không thá cháp nhán đá cá.